

שלוש הערות בשולי הימים, בשולי הפרשיות, בשולי השבוע

1. המסע אל הגוף והנפש

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֲרָצְךָ וּמְזוֹלֹתֶיךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ" (בראשית, יב, 1).

ראשיתו של המסע הגדול מארץ מולדת לארץ הבטחה, מארץ אבות למולדת אדם, מאמונות זרות לאמונת האמת.

אברהם האב הגדול, כמו גם משה הנביא הגדול אחריו, יוצאים אל הבלתי נודע, אל מסע חייהם, אל החלום הגדול, אל הדרך הארוכה מן החשכה אל האור.

זוהי דרך אחת, זהו סיפורם האחד של חייהם וחינו, סיפור בן שלשה פרקים: פרק ראשון – "לֵךְ לְךָ מֵאֲרָצְךָ וּמְזוֹלֹתֶיךָ" ו"שְׁלַח אֶת עַמִּי". ראשיתו של המסע בפרידה וניתוק. מסך של שכחה ועמוד עשן ומרחקי הדרך מפריד בין ארצות האתמול לארצות העתיד, בין הווית האתמול להווית המחר, בין מחשבות האתמול לחלומות הדרך.

פרק שני – קבלת הרוח והאמונה החדשה. "וַהֲאֵמֵן בַּיהוָה וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה" (שם, טו, 6) ו"אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ".

פרק שלישי – קבלת הארץ, "אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ" ומסע ארבעים השנה. עם כמו אדם, הוא המורכבות והשלמות בין הגוף והנפש. פרק ההינתקות מאפשר את קבלת האמונה הרוחנית החדשה, וההתישבות בארץ (האחת היחידה והמובטחת) מסיימת את חיבורה של הנפש הנרכשת אל גופה הארצי. הגשמתו של מסע החלום הגדול מתאפשרת בחיבור הנצחי שביניהם.

עם כמו אדם, יודע שאבדן נפשו הוא אבדנו כעם. עם כמו אדם, אינו מוותר על חלקים מגופו.

... עד הרגע הנורא ההוא בו הגוף מאיים על שלמותה של הנפש.

לעיתים אני חושב על סבל הקריעה הנורא שעוברים הסובלים מנמק, או חולי הסרטן, הנאלצים לוותר על חלקים מגופם כדי להבטיח חיים לנפשם. התאים החולים משבשים את פעילותו של הגוף הבריא, התאים החולים יוצאים למסעות כיבוש ופוגעים בתאים שלידם, מעוותים את אורחות חייו של הגוף הבריא, מושכים אליהם אנרגיות חיים ועוצמה הנגזלות מתאים אחרים ההולכים וכושלים, ומאיימים על יכולת תיפקודה וחייה של הנפש.

קשה לי להאבק באנשים הממאנים להיפרד מחלקי בשר מבשרם, אני יכול להבין אנשים הנאבקים על עורקי הדם של חייהם ואמונתם... אך בנפשנו היא.

2. על בשר, חלב ואמונה עיוורת

"וְאֶבְרָהָם וְשָׂרָה זָקְנִים בָּאִים בְּיָמֵם חָדַל לְהֵיזֵת לְשָׂרָה אֲרַח פְּנֵשִׁים" (בראשית, יח, 11). הורכי האומה המובטחת חשוכי בנים. אברהם - שכוח ימים וקמוט שנים - עוד נשען על מקלו ומתפלל לבנים, אך שיבה כבר זרקה בשערה של שרי יפהפית מצרים, ויבש שער הרחמים. ואז, בצהרי יום אמונתם האחרון, מופיעה תקוותם האחרונה, רכובה על כנפיהם הנסתרות של שלשה אנשים: "וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כִּפְעַת חַיָּה וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ" (שם, 10). אירוחם של שלשת האנשים תחת העץ, בפתח אוהלם של אברהם ושרה, מעלה חידה גדולה ושאלה בלתי פתורה בתרבות היהודית לדורותיה: אברהם רץ לקראתם, משתחוה ארצה, מגיש להם מים לרחוץ רגליהם, מושיבם תחת העץ ומגיש להם מכל טוב – "וַיִּקַּח חֶמְצָה וְחֵלֶב וַיִּבֶן הַבֶּקֶר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהֶם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם פַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ" (שם, 8). מישהו השתגע, מישהו לא מבין מה הוא אומר, מישהו לא קורא מה שהוא כותב – אברהם המאמין הגדול, אברהם היהודי הראשון, מגיש חלב ובשר בצלחת אחת? ועוף לא צייץ, ואריה לא נהם, ורבנו יוסף קארו לא התהפך במעי אמו ולא יצתה אש ולא נפלו שמים והתבשל לו גדי בחלב אמו? ועוד אחר כך אלוהים מבטיח לו בן כעת חיה? הסעודה הגדולה לכבוד נטיעתו של זרע ההבטחה הגדולה לבן איננה כשרה?

צר לי לאכזב אתכם, היא הייתה כשרה. המצווה הבלתי מובנת הזאת של איסור חלב ובשר נחקקה רק לאחריה ובעקבותיה של סעודת תודה זו.

רוצים לדעת למה נחקקה? בואו ננסה להבין אותה ביחד:

"וַיְהִי אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵלֶּהִים נָסָה אֶת אֲבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי: וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנִךְ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אַהְבָּתְךָ אֶת יִצְחָק וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמִּצְרַיִם וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ: וַיִּשְׁכַּם אֲבְרָהָם בְּבֹקֶר... " (שם, כב, 1-3).

אברהם המאמין הגדול מציית. אברהם לוקח את עצי העולה, לוקח בידו את האש ואת המאכלת, אברהם בונה את המזבח, עוקד את יצחק בנו, שם אותו על המזבח ממעל לעצים, אברהם שולח את ידו ליקח את המאכלת לשחוט את בנו (ראו שם, 6-11) ... אברהם איש האמונה.

הוא עזב את ארצו ומולדתו כדי לבנות בית בארץ חדשה, הוא נודד ממקום למקום כמו קין המבקש לו אות, הוא מגרש את בנו הבכור מעל פניו, הוא מזקין ומאמין בייעודו כאב לאומה גדולה, הוא זוכה לבן כלאחר יאוש – ואז הוא עולה להר להקריב את כל חלומותיו... אברהם איש האמונה העיוורת.

האלוהים נפעם מעוצמת אמונתו של האיש, האלוהים אינו מאמין ליכולת גדולתה של האמונה. האלוהים שולח מלאך שיעצור... עיניו של האלוהים נפקחות להבין את תהומות האימה של האמונה העיוורת.

בכל מסעותינו בארץ אנו פוסעים את מסעו של אברהם, בכל ברית של בנינו אנחנו שבים למאכלת של יצחק ובכל סעודה שלפנינו אנחנו חוזרים לסעודת המצווה הגדולה בפתח אוהלם של הזקנים הטובים ההם.

בכל סעודה של חול ושל שבת אנחנו חוזרים לשאלה הבלתי פתורה ההיא של בשר וחלב, ובכל פעם מחייך אלינו אברהם בדמעותיו, וכאילו היה אומר – הגדי ואמו כבר אינם חשובים, חשובה רק תזכורת הנצח שהפרדת חלב ובשר אינה אלא עמוד האש הבא להזכיר את עומק חשיבותה של ההפרדה בין האמונה התמימה לאמונה העיוורת.

[יצחק רדף את אויביה של ארצו עד חורמה ורדף לה שלום. יהודים שאינם מבינים את משמעותה של היהדות פסקו לו דין רודף. יצחק היה מוכן למסור את נפשו על בטחונה של ארצו ולמסור את חייו על שלומה. יהודים שאינם מבינים מהותה של יהדות פסקו לו דין מוסר]

3. על הדרך

אברהם השלים את דרכו מארצות האתמול לארץ המחר, משה לא זכה לראות את סופה, יצחק נרצח בהלכו בדרך ממדינה שנולדת במלחמה לארץ שלום, יאסר ערפאת (להבדיל) נתקע בראשית הדרך שבין חזון של שפיכות דמים לחזון של מדינה מתוקנת. ואריק שרון? נראה שמתקדם יפה בינתיים, בדרכו רבת הערך, אך עדיין מהלך בראשיתה של תפילת הדרך.